

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

PL. ÚS 50/99

Ústavný súd Slovenskej republiky v pléne zloženom z predsedu Jána Mazáka a sudcov Juraja Babjaka, Alexandra Bröstla, Ľubomíra Dobríka, Ľudmily Gajdošíkovej, Jána Klučku, Lajosa Mészárosa, Štefana Ogurčáka (spravodajca) a Daniela Švábyho na neverejnom zasadnutí 7. marca 2000 prerokoval volebnú sťažnosť Kresťansko-demokratického hnutia so sídlom v Bratislave, Žabotova 2, a Demokratickej strany so sídlom v Bratislave, Šancová 70, ako koalície politického hnutia a politickej strany zastúpenej JUDr. Ladislavom Scholczom, advokátom, Košice, Krmanova 16, za účasti Hnutia za demokratické Slovensko so sídlom v Bratislave, Tomášikova 32/A, a Strany demokratickej ľavice so sídlom v Bratislave, Gunduličova 12, na neústavnosť, nezákonnosť a proti výsledku volieb do Obecného zastupiteľstva obce Zeleneč konaných dňa 10. apríla 1999 a takto

r o z h o d o l :

1. Voľby poslancov do Obecného zastupiteľstva obce Zeleneč konané 10. apríla 1999 vyhlasuje za neplatné.

2. Volebnú sťažnosť v časti, ktorou sa navrhovatelia domáhali zrušenia výsledkov volieb poslancov do Obecného zastupiteľstva obce Zeleneč konaných 10. apríla 1999, z a m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

A. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 21. apríla 1999 doručená volebná sťažnosť koalície politickej strany a politického hnutia, a to Kresťansko-demokratického hnutia a Demokratickej strany (ďalej len „navrhovateľ“), ktorou sa domáhajú vydania nálezu, ktorým by ústavný súd vyhlásil voľby do orgánov samosprávy vo volebnom obvode Zeleneč konané 10. apríla 1999 za neplatné a zrušil výsledok volieb do orgánov samosprávy vo volebnom obvode Zeleneč konaných 10. apríla 1999 v celom rozsahu. Popri navrhovateľovi sú za účastníkov konania, v súlade s ustanovením § 61 prvej vety zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“), označení ešte Hnutie za demokratické Slovensko a Strana demokratickej ľavice.

Z návrhu vyplýva, že v obci Zeleneč sa mali v dňoch 18. a 19. decembra 1998 konať voľby do orgánov samosprávy obce v zmysle ústavného zákona č. 332/1998 Z. z. V skutočnosti sa uskutočnili iba voľby starostu. Voľby poslancov obecného zastupiteľstva sa nekonali, lebo došlo k sporu o počet volebných obvodov a počet poslancov. Došlo k tomu tak, že miestna volebná komisia odmietla zaregistrovať kandidátku koalície Kresťansko-demokratického hnutia a Demokratickej strany (teda

navrhovateľa), ktorá v súlade s čl. V ústavného zákona č. 332/1998 Z. z. rešpektovala taký počet volebných obvodov a taký počet poslancov, ako to bolo určené pre voľby v dňoch 18. a 19. novembra 1994, keďže obecné zastupiteľstvo vo svojom uznesení č. 32/1998 nedodržalo zákonnú lehotu podľa čl. IV ústavného zákona. Navrhovateľ sa obrátil na Okresný súd v Trnave, ktorý uznesením č. S 12/98 zo dňa 24. 11. 1998 jeho návrhu vyhovel, avšak miestna volebná komisia odmietla rozhodnutie súdu vykonať. Vzhľadom na takýto stav vecí sa v dňoch 18. a 19. decembra 1998 uskutočnili iba voľby starostu. Voľby poslancov obecného zastupiteľstva sa nevykonali.

Ďalej z návrhu vyplýva, že na základe petície občanov obce bolo uznesením obecného zastupiteľstva č. 65/98 zo dňa 14. 12. 1998 vyhlásené na dni 28. a 29. 12. 1998 referendum, v ktorom mali občania rozhodnúť o počte volebných obvodov a počte poslancov. Toto referendum sa vykonalo s nadpolovičnou účasťou občanov obce a s výsledkom, že obec má tvoriť jeden volebný obvod s počtom 12 poslancov. Navrhovateľ v presvedčení, že v danej veci referendum nebolo prípustné, obrátil sa na Okresnú prokuratúru v Trnave, ktorá po prešetrení označila obecné referendum za nezákonné. Okresný prokurátor podal aj návrh na odstránenie porušenia zákona a stanovil orgánu obce v lehote 30 dní informovať o prijatých opatreniach.

Rozhodnutím predsedu Národnej rady Slovenskej republiky zo dňa 4. 1. 1999, uverejneným pod č. 1/1999 Z. z., boli vyhlásené nové voľby do obecného zastupiteľstva obce na deň 10. 4. 1999. „Obecné zastupiteľstvo“ dňa 3. 2. 1999 na základe hlasovania obyvateľov obce v referende určilo, že celá obec tvorí jeden viacmandátový volebný obvod s 12 poslancami, avšak navrhovateľ (rovnako i Slovenská národná strana) vychádzajúc z predchádzajúceho súdneho rozhodnutia, ako aj z nezákonnosti obecného referenda, ale najmä z nelegitímnosti „obecného zastupiteľstva“, a tým i nulity jeho rozhodnutí predložil kandidátne listiny pre dva volebné obvody po 8 kandidátoch. Miestna volebná komisia nezaregistrovala kandidátne listiny navrhovateľa a Slovenskej národnej strany z dôvodu, že tieto neboli predložené v zmysle výsledkov obecného referenda.

Navrhovateľ sa obrátil na Okresný súd v Trnave, ktorý najprv pre nedostatok spôsobilosti byť účastníkom konania navrhovateľa konanie uznesením zastavil, avšak po zrušení tohto uznesenia odvolacím súdom sa zaoberal už meritom veci a uznesením sp. zn. 11 S 2/99 zo dňa 7. 4. 1999 zaregistroval z kandidátnej listiny navrhovateľa iba 8 kandidátov, a to tých, ktorých navrhovateľ kandidoval pre volebný obvod č. 1, a v časti týkajúcej sa kandidátnej listiny pre volebný obvod č. 2 návrh navrhovateľa zamietol.

Toto súdne rozhodnutie znevýhodnilo navrhovateľa a šiesti kandidáti sa deň pred konaním volieb písomne kandidatúry vzdali, jeden kandidát sa vzdal už 2 týždne predtým. Už počas priebehu volieb niektorí členovia okrskových volebných komisií informovali voličov o vzdaní sa kandidatúry koalície navrhovateľa, hoci vedeli, že sa nevzdali všetci a že toto vzdanie sa kandidatúry je podľa § 19 ods. 1 zákona č. 346/1990 Zb. o voľbách do orgánov samosprávy obcí v znení neskorších predpisov neplatné. Pod dojemom takýchto správ sa mnohí voliči volieb nezúčastnili a mnohí z tých, ktorí sa volieb zúčastnili, boli ovplyvnení a krúžkovali iba kandidátov iných strán. Navádzal ich na to i vyvesený vzor hlasovacieho lístka, kde boli na ukážku zakrúžkovaní kandidáti, ktorí sa až nápadne zhodujú so skutočne zvolenými kandidátmi. Výsledky volieb boli vyhlásené obecným rozhlasom dňa 11. 4. 1999 a zvolení boli ôsmi poslanci za Hnutie za demokratické Slovensko, dvaja poslanci za Stranu demokratickej ľavice a dvaja nezávislí poslanci.

Navrhovateľ podáva sťažnosť pre neústavnosť, nezákonnosť a proti výsledku volieb z 9 dôvodov:

1. Obecné zastupiteľstvo v Zelenči považuje od 21. 11. 1997 za nelegitímne, lebo 10 poslancom bolo starostom Kráľovičom znemožnené vykonávanie mandátu. Nelegitímnosť obecného zastupiteľstva má za následok nulitu všetkých jeho uznesení a rozhodnutí. Poukazuje na to, že obecné zastupiteľstvo sa dňa 2. 6. 1997 uznieslo na voľbe nového starostu, ktorý „pozastavil“ výkon uznesenia obecného zastupiteľstva

a v rozpore so zákonom zorganizoval dňa 21. 11. 1997 tzv. doplňovacie voľby, keď predtým oznámil desiatim poslancom, ktorí hlasovali za jeho odvolanie z funkcie starostu, že im zanikol mandát. V tejto veci vykonala šetrenie na podnet „odvolaných“ poslancov Krajská prokuratúra v Trnave a vo svojom stanovisku Kd 4056/97 konštatovala, že voľby poslancov uskutočnené dňa 21. 11. 1997 je potrebné považovať za neplatné, a navrhla odstrániť zistené porušenie zákonnosti, čo sa však nestalo a desiatim poslancom sa doteraz uplatňovania svojho mandátu nedomohli.

2. Rozhodnutie nelegitímneho a nezákonného obecného zastupiteľstva vo veci určenia počtu volebných obvodov a poslancov nemôže byť platné a zákonné, zvlášť ak sa odvoláva na výsledok nezákonného obecného referenda, ktoré sa snažilo nahradiť platný ústavný zákon.

3. Navrhovateľ nemôže byť znevýhodnený tým, že na rozdiel od ostatných strán a hnutí podal kandidátne listiny v súlade s ústavným zákonom č. 332/1998 Z. z., a tým, že miestna volebná komisia odmietla vykonať súdne rozhodnutie, čím sa dopustila aj trestných činov. Znemožnilo sa tým 16 kandidátom navrhovateľa uplatniť ich základné ľudské a občianske právo voliť a byť volení.

4. Navrhovateľ nemôže byť znevýhodnený súdnym rozhodnutím, ktoré sa odvoláva na nezákonné referendum takto deklarované už predtým aj okresnou prokuratúrou.

5. Navrhovateľ nemôže byť znevýhodnený tým, že súd zaregistroval iba časť jeho kandidátnych listín. Súdu neprináleží totiž zaregistrovaním uprednostniť 8 kandidátov a nezaregistrovaním znevýhodniť ďalších 8 kandidátov, pričom všetci kandidáti sú si navzájom rovní, a súdu neprináleží robiť medzi kandidátmi výber.

6. Navrhovateľ nemôže byť znevýhodnený nezaregistrovaním polovice kandidátov, čo znamená aj porušenie ich ústavného práva byť volení.

7. Nelegitímne obecné zastupiteľstvo nemôže stanovovať počet volebných obvodov a počet poslancov v nich a nemožno tak urobiť ani nezákonným referendum. Pritom je podstatné, že sa voľby v riadnom termíne neuskutočnili z dôvodu porušovania zákona zo strany miestnej volebnej komisie, na čom navrhovateľ žiadnu vinu nemá. Nerešpektovalo sa tým právoplatné súdne rozhodnutie. Za takéhoto stavu bolo treba uplatniť čl. V ústavného zákona č. 332/1998 Z. z., a preto uznesenie Okresného súdu v Trnave sp. zn. 11 S 2/99 je nesprávne a poškodzuje navrhovateľa.

8. Navrhovateľ je poškodený nielen výrokom uznesenia Okresného súdu v Trnave sp. zn. 11 S 2/99, ale i oneskoreným vynesením uznesenia, čím sa dostal navrhovateľ do neistoty a nemohol sa venovať volebnej kampani a prípravám. Oneskorené a nesprávne rozhodnutie znechutilo 6 z 8 kandidátov natoľko, že sa kandidatúry vzdali v čase, kedy to už podľa zákona možné nebolo.

9. Navrhovateľ sa cíti byť poškodený neregulárnym priebehom volieb, keď voliči boli informovaní niektorými členmi okrskových volebných komisií o odstúpení kandidátov navrhovateľa, čo malo za následok nevolenie týchto kandidátov. Navrhovateľ sa cíti byť poškodený i vyvesenými vzormi hlasovacieho lístka, kde boli označení 12 konkrétni kandidáti, čím došlo ku ich zvýhodneniu oproti iným. Nasvedčuje tomu samotný výsledok volieb.

Na základe týchto uvedených skutočností navrhovateľ žiada, aby ústavný súd vydal tento nález:

„1. Ústavný súd SR vyhlasuje voľby do orgánov samosprávy obcí vo volebnom obvode Zeleneč, konané 10. 4. 1999 za neplatné

2. Ústavný súd SR zrušuje výsledok volieb do orgánov samosprávy obcí vo volebnom obvode Zeleneč, konané 10. 4. 1999 v celom rozsahu.“

B. Z prípisu podpredsedu Strany demokratickej ľavice Ľubomíra Andrásyho zo dňa 28. 9. 1999 adresovaného ústavnému súdu vyplýva, že Strana demokratickej ľavice nemá dôvod vystupovať ako účastník vo veci volieb do Obecného zastupiteľstva obce Zeleneč.

C. Z vyjadrenia predsedu Hnutia za demokratické Slovensko JUDr. Vladimíra Mečiara zo dňa 3. 10. 1999 vyplýva, že tento účastník konania žiada, aby bol návrh navrhovateľa v plnom rozsahu zamietnutý. Za rozhodujúce pre právne posúdenie veci považuje dve právne skutočnosti, ktoré celú právnu kvalifikáciu navrhovateľa dostávajú do inej právnej polohy. Prvou skutočnosťou je uznesenie obecného zastupiteľstva č. 53/98 zo dňa 25. 11. 1998, ktoré bolo prijaté po nadobudnutí účinnosti ústavného zákona č. 332/1998 Z. z. Toto uznesenie učinilo zadosť platnému právu, ako aj uzneseniu Okresného súdu v Trnave zo dňa 24. 11. 1998. Druhou je skutočnosť, že ustanovenie § 13b ods. 5 zákona č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení nemá striktný charakter a je vecou voľnej úvahy obecného zastupiteľstva, či po uznesení o voľbe nového starostu poverí výkonom funkcie starostu zástupcu starostu alebo či funkciu starostu bude i naďalej vykonávať dovtedajší starosta. V danom prípade sa obecné zastupiteľstvo neuznieslo na tom, že do zvolenia nového starostu bude funkciu starostu vykonávať zástupca starostu, a preto starosta zostal vo funkcii v súlade s platným právom a všetky jeho úkony boli a sú legálne. Názor navrhovateľa, že všetky kroky starostu po prijatí uznesenia č. 58/1997 zo dňa 2. 6. 1997 o novej voľbe starostu sú nulitné, je preto mylný. Navrhovateľ sa mýli aj pri posudzovaní právnej povahy podnetu prokurátora, ktorý nesprávne považuje za akt konštatujúci nezákonnosť, a nie za podnet na preskúmanie zákonnosti, ako to má správne byť. Relevantný je len právoplatný akt súdu. Z toho vyplýva, že starosta, ktorý i naďalej legitímne vykonával svoju funkciu, bol kompetentný pozastaviť výkon uznesenia obecného zastupiteľstva o voľbe nového starostu, mohol zorganizovať doplňovacie voľby a mohol po splnení zákonných podmienok rozhodnúť o zániku mandátu poslancov obecného zastupiteľstva. Názor Krajskej prokuratúry v Trnave uvedený v jej vyjadrení Kd 4056/98, podľa ktorého voľby poslancov uskutočnené dňa 21. 11.

1997 sú neplatné a porušujú zákon, nebol autoritatívnym orgánom konštatovaný, a preto navrhovateľ nemôže z neho vychádzať ako zo zisteného faktu. Počet volebných obvodov a počet poslancov bol určený kompetentným orgánom a navrhovateľ sa mylne domnieva, že obecné referendum bolo nezákonné. Nikým nespochybnená zápisnica potvrdzuje opak. Nesúhlasí s tvrdením, že rozhodnutie obecného zastupiteľstva o určení počtu volebných obvodov a poslancov nemôže byť zákonné, keďže sa odvoláva na výsledok obecného referenda. Toto uznesenie bolo prijaté 25. 11. 1998 a výsledok referenda je z 29. 12. 1998, teda do uznesenia obecného zastupiteľstva nebolo možné zakomponovať odvolávku na to, čo ešte neexistovalo. Nezmyselné je tvrdenie, že odvolávkou na referendum sa snažilo obecné zastupiteľstvo, resp. starosta nahradiť platný ústavný zákon.

D. Uznesením pléna Ústavného súdu Slovenskej republiky zo dňa 23. 6. 1999 sp. zn. PL. ÚS 50/99-25 bola volebná sťažnosť navrhovateľa prijatá na konanie.

II.

Z dokladov predložených navrhovateľom a ďalšími účastníkmi, ako aj zodvážených ústavným súdom sa zistili nasledujúce skutočnosti:

Zo zápisnice zo zasadnutia obecného zastupiteľstva konaného dňa 2. 12. 1997 za účasti desiatich poslancov, ako aj Ing. Reu, predsedu výboru Národnej rady Slovenskej republiky pre štátnu správu a samosprávu, JUDr. Číža, tajomníka výboru Národnej rady Slovenskej republiky pre štátnu správu a samosprávu, JUDr. Drexlerovej z Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky, JUDr. Škultétyovej z Ministerstva vnútra Slovenskej republiky, JUDr. Bolebruchovej z Krajskej prokuratúry v Trnave a JUDr. Bartošoviča z odboru všeobecnej vnútornej správy Okresného úradu v Trnave je zistiteľné, že na podnet poslancov Obecného zastupiteľstva v Zelenči vykonali poslanci poslanecký prieskum s cieľom doriešiť

právny stav v obci. Dospeli k záveru, že právo je jednoznačne na strane poslancov obecného zastupiteľstva a ich uznesenie nemá nikto právo zmeniť, o čom budú obe strany štátnymi orgánmi písomne informované. Preto uznesenie obecného zastupiteľstva zo dňa 2. 6. 1997 č. 58/97 je platné. Keďže Ing. Augustín Jedlička zvolený za zástupcu starostu odmietol funkciu prevziať, bolo prijaté uznesenie č. 80/97, podľa ktorého zástupcom starostu bude František Bachratý. Za toto uznesenie hlasovali 10 poslanci, nikto nehlasoval proti a nezdržal sa. Prítomní poslanci sú vlastnoručne na zápisnici podpísaní.

Z prípisu Krajskej prokuratúry v Trnave zo dňa 19. 12. 1997 sp. zn. Kd 4056/97 vyplýva, že Obecné zastupiteľstvo v Zelenči sa uznesením č. 58/97 zo dňa 2. 6. 1997 uznieslo na voľbe nového starostu, čím došlo k zániku práva starostu zvolávať obecné zastupiteľstvo a ku vzniku situácie, kedy by mal funkciu starostu vykonávať jeho zástupca. Ďalším uznesením obecného zastupiteľstva prijatým dňa 16. 6. 1997 bol do zvolenia nového starostu v nových voľbách poverený výkonom funkcie starostu Ing. Augustín Jedlička, zástupca starostu, ktorý však funkciu neprevzal. Na základe podnetu starostu Jozefa Královiča zo dňa 4. 6. 1997 podal okresný prokurátor v Trnave protest s odôvodnením, že uznesenie obecného zastupiteľstva č. 58/97 zo dňa 2. 6. 1997 je nepreskúmateľné, pretože nie sú v ňom uvedené konkrétne dôvody odvolania starostu, ale len citácia § 13b ods. 5 písm. b) zákona č. 369/1990 Zb. Protestu okresného prokurátora vyhovel novozvolené (novovytvorené) obecné zastupiteľstvo po tom, čo obecné zastupiteľstvo riadne nezasadalo, v dôsledku čoho boli do funkcie poslancov ustanovení náhradníci. Z osobného rokovania, ako aj zo šetrenia vykonaného v súčinnosti s Okresným úradom v Trnave krajská prokuratúra zistila, že voľby poslancov boli uskutočnené bez zákonom stanoveného postupu. Tieto voľby sa uskutočnili na základe oznámenia starostu, že došlo ku zániku mandátu poslancov podľa § 25 ods. 2 zákona č. 369/1990 Zb., t. j. ak sa poslanec bez vážneho dôvodu a bez ospravedlnenia trikrát po sebe nezúčastní zasadania obecného zastupiteľstva. V danom prípade však nebola podaná žiadosť o vyhlásenie nových volieb Okresnému úradu v Trnave, odboru vnútornej správy, ktorá sa ďalej postupuje príslušnému odboru Ministerstva vnútra Slovenskej republiky. Nové voľby do orgánov

samosprávy vyhlási predseda Národnej rady Slovenskej republiky, čo platí aj pre voľby poslancov obecného zastupiteľstva. Podľa § 11 ods. 1 zákona č. 369/1990 Zb. obecné zastupiteľstvo je zbor zložený z poslancov zvolených v priamych voľbách obyvateľmi obce na štyri roky podľa pravidiel stanovených osobitným predpisom.

Podľa § 51 ods. 3 cit. zákona, ak sa uprázdni miesto starostu obce, vykonajú sa nové voľby. Nové voľby sa vykonajú aj v prípade, že sa uprázdni mandát v obecnom zastupiteľstve a na toto miesto nie je náhradník. Krajská prokuratúra v nadväznosti na šetrením zistený skutkový stav konštatuje, že nebol dôvod na uskutočnenie tzv. doplňujúcich volieb v zmysle § 58 zákona č. 346/1990 Zb. a voľby poslancov obecného zastupiteľstva uskutočnené dňa 21. 11. 1997 je potrebné považovať za neplatné. Preto nie je platné ani rozhodnutie o proteste okresného prokurátora v Trnave zo dňa 21. 11. 1997, čo znamená, že rozhodnutie o proteste nemá právne účinky. Krajská prokuratúra napokon navrhuje, aby zistené porušenie zákonnosti bolo odstránené, a protest okresného prokurátora v Trnave zo dňa 18. 7. 1997 berie späť.

Z uznesenia obecného zastupiteľstva č. 32/98 zo dňa 4. 9. 1998 vyplýva, že pre komunálne voľby v roku 1998 určuje jeden volebný obvod s dvoma okrskami a 12 poslancov.

Z uznesenia Okresného súdu v Trnave sp. zn. S 12/98 zo dňa 24. 11. 1998 vyplýva, že na základe návrhu navrhovateľa v uznesení označeného ako „Koalícia politického hnutia a politickej strany, Kresťansko-demokratické hnutie – Demokratická strana“, proti odporcom - obec Zeleneč a Miestna volebná komisia v Zelenči - vyhlásil súd uznesenie Obecného zastupiteľstva v Zelenči č. 32/98 za neplatné a uložil Miestnej volebnej komisii v Zelenči za povinnosť zaregistrovať dve kandidátne listiny navrhovateľa. Odôvodnenie uznesenia obsahuje v podstate len argumentácie navrhovateľa a znenie ustanovenia § 200ga Občianskeho súdneho poriadku, podľa ktorého je súd oprávnený rozhodnúť v prípade spornosti stanoviska volebnej komisie o registrácii kandidáta. Podľa čl. III ústavného zákona č. 332/1998 Z.

z. považuje uznesenie obecného zastupiteľstva č. 32/98 za neplatné a Miestna volebná komisia v Zelenči je preto povinná kandidátne listiny navrhovateľa zaregistrovať.

Zo zápisnice z mimoriadneho zasadania Obecného zastupiteľstva v Zelenči, konaného dňa 25. 11. 1998 vyplýva, že starosta oboznámil prítomných s uznesením Okresného súdu v Trnave o zrušení uznesenia Obecného zastupiteľstva v Zelenči č. 32/98 a povinnosti Miestnej volebnej komisie v Zelenči zaregistrovať kandidátnu listinu Kresťansko-demokratického hnutia a Demokratickej strany (zrejme sa má na mysli uznesenie Okresného súdu Trnava sp. zn. S 12/98 zo dňa 24. 11. 1998), po čom bolo prijaté uznesenie obecného zastupiteľstva č. 52/98, ktorým obecné zastupiteľstvo trvá na pôvodnom znení uznesenia č. 32/98 zo dňa 4. 9. 1998 z dôvodu, že bolo prijaté všeobecne pre komunálne voľby v roku 1998 bez ohľadu na skutočný dátum konania komunálnych volieb. Ďalším uznesením obecného zastupiteľstva č. 53/98 určuje pre komunálne voľby v roku 1998 jeden volebný obvod, dva volebné okrsky a 12 poslancov.

Z prípisu zapisovateľky Ústrednej volebnej komisie [REDAKOVANÉ] zo dňa 11. 12. 1998 č. ÚVK-1/1998 adresovaného Okresnej volebnej komisii v Trnave vyplýva, že Ústredná volebná komisia dňa 10. 12. 1998 prijala uznesenie č. 8, podľa ktorého Ústredná volebná komisia konštatuje, že v obci Zeleneč nie je možné v dôsledku postupu starostu obce a vzhľadom na následné, vzájomne sa vylučujúce rozhodnutia Miestnej volebnej komisie v Zelenči a Okresného súdu v Trnave pripraviť hlasovacie lístky pre voľby poslancov obecného zastupiteľstva v súlade s volebným zákonom.

Ďalej z uznesenia Obecného zastupiteľstva v Zelenči č. 70/98 prijatého na mimoriadnom zasadnutí obecného zastupiteľstva dňa 14. 12. 1998 vyplýva, že obecné zastupiteľstvo určilo v prípade neplatnosti referenda zo dňa 28. a 29. 12. 1998 pre nové voľby, ktoré vyhlási predseda Národnej rady Slovenskej republiky, jeden volebný obvod a 12 poslancov.

Z prípisu Okresnej prokuratúry v Trnave sp. zn. Pd 4032/98-13 zo dňa 23. 12. 1998 vyplýva, že preskúmala postup Obecného zastupiteľstva v Zelenči v súvislosti s vyhlásením miestneho referenda. Išlo o referendum, ktoré má byť vykonané v dňoch 28. a 29. 12. 1998 a v ktorom sa má určiť počet volebných obvodov a počet poslancov. Podľa okresnej prokuratúry bolo toto miestne referendum vyhlásené v rozpore s § 11a ods. 6 zákona č. 369/1990 Zb., § 9 ods. 3 zákona č. 346/1990 Zb. a čl. IV písm. a) ústavného zákona č. 332/1998 Z. z. V miestnom referende totiž nemožno rozhodovať o takých otázkach, o ktorých v zmysle zákona prísluší rozhodovať obecnému zastupiteľstvu. Pritom obecné zastupiteľstvo malo podľa čl. IV písm. a) ústavného zákona č. 332/1998 Z. z. rozhodnúť najneskôr dňa 8. 11. 1998.

Zo zápisnice komisie pre miestne referendum o priebehu a výsledku hlasovania v miestnom referende zo dňa 29. 12. 1998 vyplýva, že počet oprávnených občanov zapísaných do zoznamu na hlasovanie bol 1857, počet občanov, ktorým sa vydali hlasovacie lístky, bol 992, počet odovzdaných hlasovacích lístkov bol 992, počet odovzdaných platných hlasovacích lístkov bol 990, za jeden volebný obvod s 12 poslancami bolo 959 hlasov a za dva volebné obvody so 16 poslancami bolo 31 hlasov.

Z oznámenia o určení počtu poslancov pre voľby do orgánov samosprávy obcí 10. apríla 1999, ktoré zaslal ústavnému súdu Okresný súd v Trnave, vyplýva, že išlo o oznámenie starostu obce Jozefa Kráľoviča zo dňa 3. 2. 1999, podľa ktorého celá obec tvorí jeden viacmandátový volebný obvod, pričom obecné zastupiteľstvo bude mať 12 poslancov, to všetko na základe hlasovania obyvateľov obce Zeleneč v referende konanom v dňoch 28. a 29. 12. 1998.

Z kandidátnej listiny navrhovateľa vyplýva, že bola predložená dňa 14. 2. 1999 pre dva volebné obvody po ôsmich kandidátoch.

Z rozhodnutia Miestnej volebnej komisie v Zelenči zo dňa 19. 2. 1999 č. 1/99 vyplýva, že sa rozhodla nezaregistrovať kandidatúru Kresťansko-demokratického hnutia – Democratickej strany, lebo kandidátna listina nebola predložená v zmysle výsledkov obecného referenda konaného v dňoch 28. a 29. 12. 1998, kedy občania určili pre voľby konané dňa 10. 4. 1999 jeden volebný obvod a 12 poslancov.

Z rozhodnutia Miestnej volebnej komisie v Zelenči zo dňa 19. 2. 1999 č. 2/99 vyplýva, že táto nezaregistrovala kandidátnu listinu Slovenskej národnej strany, keďže nebola predložená v zmysle výsledkov obecného referenda zo dňa 28. a 29. 12. 1998, podľa ktorého bol určený jeden volebný obvod a 12 poslancov.

Z uznesenia Okresného súdu v Trnave sp. zn. 12 S 3/99-9 zo dňa 3. 3. 1999 vyplýva, že súd zastavil konanie vo veci návrhu miestnej organizácie Slovenskej národnej strany Zeleneč proti Miestnej volebnej komisii v Zelenči o zrušenie rozhodnutia Miestnej volebnej komisie v Zelenči zo dňa 24. 2. 1999, ktorým miestna volebná komisia rozhodla o nezaregistrovaní kandidátnej listiny Slovenskej národnej strany z dôvodu, že táto nebola predložená v zmysle výsledkov obecného referenda. Konanie bolo zastavené z dôvodu, že navrhovateľ nemá spôsobilosť byť účastníkom konania, keďže nie je právnickou osobou.

Z uznesenia Krajského súdu v Trnave sp. zn. 6 Co 135/99-16 zo dňa 26. 3. 1999 vyplýva, že odvolací súd potvrdil uznesenie Okresného súdu v Trnave sp. zn. 12 S 3/99-9 zo dňa 3. 3. 1999 z rovnakých dôvodov.

Z uznesenia Okresného súdu v Trnave sp. zn. 11 S 2/99-44 zo dňa 7. 4. 1999 vyplýva, že súd zaregistroval ôsmich menovite uvedených kandidátov navrhovateľov, a to tých, ktorí boli navrhovateľmi označení pre volebný obvod č. 1. Návrh na zaregistrovanie kandidátov pre volebný obvod č. 2 zamietol. Súd vychádzal z toho, že na základe rozhodnutia predsedu Národnej rady Slovenskej republiky o vyhlásení nových volieb do orgánov samosprávy obcí č. 1/1999 Z. z. zabezpečilo obecné

zastupiteľstvo v zákonnej 65-dňovej lehote pred dňom konania volieb určenie volebných obvodov a počtu poslancov, ktorí majú byť zvolení, a to oznámením o určení počtu poslancov pre voľby do orgánov samosprávy obcí zo dňa 3. 2. 1999, kedy zároveň aj určilo, že obecné zastupiteľstvo bude mať 12 poslancov, a to na základe hlasovania obyvateľov obce v referende konanom v dňoch 28. a 29. 12. 1998. Preto tvrdenie navrhovateľov o tom, že v obci mali byť dva volebné obvody a 16 poslancov, nie je v súlade s ustanovením § 9 ods. 1, 2 a 3 zákona č. 346/1990 Zb. v znení zákona č. 331/1998 Z. z. Preto súd vyhovel návrhu navrhovateľov iba sčasti.

Tomuto uzneseniu Okresného súdu v Trnave ešte predchádzajú uznesenie toho istého súdu sp. zn. 11 S 2/99 zo dňa 2. marca 1999, ktorým konanie v tej istej veci podľa § 104 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku zastavil (nedostatok spôsobilosti navrhovateľa byť účastníkom konania), a uznesenie Krajského súdu v Trnave 3 Co 62/99-27 z 26. marca 1999, ktorým odvolací súd napadnuté uznesenie súdu prvého stupňa zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

Z prípisu Ľubice Novanskej zo dňa 7. 4. 1999 adresovaného Miestnej volebnej komisii obce Zeleneč vyplýva, že táto žiada o zrušenie svojej kandidatúry za poslankyňu obecného zastupiteľstva.

Z prípisu Evy Bednárikovej, Magdalény Bobekovej, Mgr. Branislava Dudáša, Emílie Kráľovičovej, Jarmily Matisovej, Ladislava Nedeckého, Ľubice Novanskej a Jána Novosedlíka zo dňa 8. 4. 1999 adresovaného Miestnej volebnej komisii v Zelenči vyplýva, že rušia svoju kandidatúru za koalíciu Kresťansko-demokratického hnutia – Demokratickej strany na poslancov obecného zastupiteľstva z dôvodu nesúhlasu s uznesením Okresného súdu v Trnave sp. zn. 11 S 2/99 zo dňa 7. 4. 1999. Prípis je napísaný v mene 8 osôb, ale je na ňom len 7 podpisov, a pokiaľ je možné podpisy identifikovať, prípis nepodpísal Mgr. Branislav Dudáš.

Z rozhodnutia Miestnej volebnej komisie v Zelenči zo dňa 8. 4. 1999 č. 10/99 vyplýva, že na základe uznesenia Okresného súdu v Trnave sp. zn. 11 S 2/99

zaregistrovala kandidátnu listinu Kresťansko-demokratického hnutia – Democratickej strany.

Na hlasovacom lístku pre voľby poslancov Obecného zastupiteľstva v Zelenči sú uvedené mená 24 kandidátov. Poradové čísla kandidátov Evy Bednárikovej, Magdalény Bobekovej, Emílie Královičovej, Jarmily Matisovej, Ladislava Nedeckého a Jána Novosedlíka sú preškrtnuté zelenou fixkou, Ľubica Novanská nie je na hlasovacom lístku uvedená, Mgr. Branislav Dudáš je uvedený na hlasovacom lístku pod poradovým číslom 10 a poradové čísla u kandidátov Augustína Benkovského, Rozálie Boorovej, Veroniky Čaplovej, Evy Drobnej, Jána Drobného, Ľubomíra Ferčáka, Teofila Formanku, Heleny Fričovej, Gabriely Hujovej, Ing. Augustína Jedličku, Vladimíra Lovásika a Daniely Mizerovej sú zakrúžkované ceruzkou. Poradové čísla ostatných kandidátov vrátane Mgr. Branislava Dudáša nie sú nijako označené.

Zo zápisnice miestnej volebnej komisie o výsledku volieb v obci Zeleneč zo dňa 10. 4. 1999 vyplýva, že voličov zapísaných v zoznamoch bolo 1865, vydalo sa 736 obálok pre voličov, odovzdalo sa 736 obálok, platných hlasovacích lístkov bolo 713, zvolených bolo 12 poslancov, a to Daniela Mizerová, Augustín Jedlička, Teofil Formanko, Augustín Benkovský, Rozália Boorová, Ľubomír Ferčák, Veronika Čaplová, Helena Fričová, Vladimír Lovásik, Ján Drobný, Eva Drobná a Gabriela Hujová. Za nezvolených miestna volebná komisia považovala Ľubomíra Jedličku, Františka Čavojského, Milana Ryšavého, Pavla Červenáka, Viliama Lackoviča a Branislava Dudáša. Zápisnica bola podpísaná dňa 10. 4. 1999 o 22.55 h.

Z prípisu Jozefa Královiča, starostu obce Zeleneč, zo dňa 7. 2. 2000 vyplýva, že mandát poslancov obecného zastupiteľstva skončil 18. a 19. 12. 1998 a nové voľby sa uskutočnili až 10. 4. 1999. Preto v období medzi 19. 12. 1998 a 10. 4. 1999 obecné zastupiteľstvo v obci Zeleneč nebolo. Tým starosta vysvetlil, že nemôže ústavnému súdu zaslať rozhodnutie obecného zastupiteľstva zo dňa 3. 2. 1999.

III.

Navrhovateľ sa svojím návrhom (volebnou sťažnosťou) domáhal, aby ústavný súd nálezom vyslovil, že voľby do Obecného zastupiteľstva obce Zeleneč konané 10. apríla 1999 sú neplatné, a zároveň žiadal zrušiť výsledok týchto volieb. Svoj návrh pritom zdôvodňoval celým radom skutočností, počínajúc nelegitímnosťou Obecného zastupiteľstva v Zelenči od 21. 11. 1997 až do neregulárneho priebehu volieb 10. 4. 1999.

Vzhľadom na takto koncipovaný petit volebnej sťažnosti, ako aj na namietanie rôznych skutočností za pomerne dlhé časové obdobie musel ústavný súd vyriešiť otázku časového ohraničenia obdobia, ktoré môže skúmať pri volebnej sťažnosti, ktorá smeruje tak k neplatnosti volieb, ako aj k zrušeniu ich výsledku.

Ústavný súd vychádzal zo skutočnosti, že základným predpokladom každých volieb (aj volieb do obecného zastupiteľstva) je rozhodnutie predsedu Národnej rady Slovenskej republiky o vyhlásení volieb (príp. nových volieb) zverejnené v Zbierke zákonov Slovenskej republiky. Z toho potom vyplýva záver, že ústavný súd by mal skúmať ústavné a zákonné predpoklady konkrétnych volieb **odo dňa vyhlásenia tohto rozhodnutia v Zbierke zákonov Slovenskej republiky** do oficiálneho vyhlásenia výsledku volieb. Skúma sa ústavnosť a zákonnosť **prípravnej fázy volieb** (do otvorenia volebných miestností), ako aj splnenie podmienok ústavnosti a zákonnosti **samotných volieb** (napr. tajnosť hlasovania, všeobecnosť, rovnosť a priamosť volebného práva a pod.).

Porušenie ústavnosti a zákonnosti v prípravnej fáze volieb môže mať za následok iba vyhlásenie volieb za neplatné (§ 63 ods. 1 písm. a) zákona o ústavnom

súde). Naproti tomu vo fáze samotných volieb porušenie ústavnosti a zákonnosti môže mať za následok tak vyhlásenie volieb za neplatné, ako aj zrušenie výsledku volieb podľa § 63 ods. 1 písm. b) zákona o ústavnom súde.

V prípade, keď boli zistené také závažné ústavné, resp. zákonné nedostatky, ktoré nie je možné kvantifikovať z hľadiska správnosti výsledku, prichádza do úvahy záver o neplatnosti volieb.

Naproti tomu základným predpokladom pre zrušenie volieb je podľa názoru ústavného súdu preukázanie takých porušení zákona, ktoré odôvodňujú záver o inom výsledku volieb, než bol vyhlásený, pričom nie sú pochybnosti o ústavnosti a zákonnosti prípravnej fázy volieb (príp. sú zistené určité nedostatky, avšak nie takej závažnosti, že by umožnili záver o neplatnosti volieb).

Výsledok volieb sa tvorí v čase od otvorenia volebných miestností do vyhlásenia ich výsledkov. Preukázaný nedostatok musí byť kvantifikovateľný (napr. výsledky dokazovania nasvedčujú tomu, že zvolený bol iný kandidát, než ktorý bol vyhlásený za zvoleného, kandidujúca strana nedosiahla zákonom stanovenú percentuálnu hranicu, ústavným súdom bol zistený iný počet platných hlasov než volebnou komisiou a pod.).

Vychádzajúc z týchto záverov ústavný súd považoval za potrebné zaoberať sa po skutkovej i právnej stránke otázkou, či v lehote stanovenej rozhodnutím predsedu Národnej rady Slovenskej republiky č. 1/1999 Z. z. zo dňa 4. januára 1999, teda najneskôr dňa 4. februára 1999, bolo vydané rozhodnutie Obecného zastupiteľstva v Zelenči v zmysle § 9 ods. 3 zákona č. 346/1990 Zb. o voľbách do orgánov samosprávy obcí v znení neskorších predpisov.

Z dokazovania vyplýva, že uznesenie Obecného zastupiteľstva v Zelenči zo dňa 4. 9. 1998 č. 32/98, ktorým pre komunálne voľby v roku 1998 bol určený jeden volebný obvod s dvoma volebnými okrskami a 12 poslancami, bolo vyhlásené za

neplatné právoplatným uznesením Okresného súdu v Trnave sp. zn. S 12/98 zo dňa 24. 11. 1998, a preto naň nemožno prihliadnuť. Navyše, toto uznesenie bolo prijaté pred rozhodnutím predsedu Národnej rady Slovenskej republiky č. 1/1999 Z. z. zo 4. januára 1999.

Prihliadať nemožno ani na uznesenie Obecného zastupiteľstva v Zelenči č. 53/98 zo dňa 25. 11. 1998, ktorým obecné zastupiteľstvo určilo pre komunálne voľby v roku 1998 jeden volebný obvod s dvoma volebnými okrskami a 12 poslancov, lebo nie je v súlade s § 9 ods. 3 zákona č. 346/1990 Zb. v znení neskorších predpisov. Bolo vydané pred rozhodnutím predsedu Národnej rady Slovenskej republiky zo dňa 4. januára 1999 a podľa svojho výslovného znenia sa vzťahuje na komunálne voľby v roku 1998, ktoré sa však v obci nekonali.

Uznesením Obecného zastupiteľstva v Zelenči č. 70/98 zo dňa 14. 12. 1998 obecné zastupiteľstvo určuje v prípade neplatnosti referenda zo dňa 28. a 29. 12. 1998 pre nové voľby, ktoré vyhlási predseda národnej rady, jeden volebný obvod s 12 poslancami. Uznesenie súvisí s uznesením č. 65/98 z toho istého dňa, ktorým bol určený termín konania hlasovania obyvateľov obce – referendum na dni 28. a 29. 12. 1998 a s uznesením č. 66/98 z toho istého dňa o určení referendových otázok.

Uznesenie č. 70/98 však nezodpovedá požiadavkám § 9 ods. 3 zákona č. 346/1990 Zb. v znení neskorších predpisov. Bolo prijaté pred rozhodnutím predsedu Národnej rady Slovenskej republiky o vyhlásení volieb zo dňa 4. januára 1999 a podľa svojho výslovného znenia sa vzťahovalo iba na prípad, že referendum dňa 28. a 29. 12. 1998 bude neplatné. Toto referendum však vzhľadom na účasť nadpolovičnej väčšiny oprávnených občanov bolo platné.

Napokon, podľa výsledku hlasovania obyvateľov obce Zeleneč v referende konanom 28. a 29. 12. 1998 má obec tvoriť jeden viacmandátový volebný obvod a obecné zastupiteľstvo má mať 12 poslancov. Treba uviesť, že ide o rozhodnutie obyvateľov obce, a nie o rozhodnutie obecného zastupiteľstva, hoci zákon

v ustanovení § 9 ods. 3 zákona č. 346/1990 Zb. v znení neskorších predpisov vyhradzuje toto rozhodnutie obecnému zastupiteľstvu a nie je preto možné túto právomoc preniesť na obyvateľov obce ani referendum.

Nič však nebránilo tomu, aby si obecné zastupiteľstvo svojím rozhodnutím osvojilo výsledky referenda. Mohlo teda zasadnúť a rozhodnúť identicky, ako rozhodli občania v referende. To sa však nestalo, čo nepochybne vyplýva z prípisu starostu Jozefa Královiča zo dňa 7. 2. 2000. Starosta totiž uviedol, že obecné zastupiteľstvo ukončilo svoj mandát 18. a 19. 12. 1998. Preto až do nových volieb dňa 10. 4. 1999 zastupiteľstvo nebolo, a teda ani nezasadalo. Tým je zároveň nepochybné, že oznámenie o určení počtu poslancov pre voľby do orgánov samosprávy obcí vydané starostom dňa 3. 2. 1999 je založené iba na hlasovaní obyvateľov obce Zeleneč v referende konanom 28. a 29. 12. 1998, a nie na rozhodnutí obecného zastupiteľstva.

Treba poznamenať, že právny názor starostu, podľa ktorého mandát poslancov obecného zastupiteľstva sa skončil 18. a 19. 12. 1998, nie je správny. Z ustanovenia § 11 ods. 1 poslednej vety zákona č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení v znení neskorších predpisov vyplýva, že funkčné obdobie obecného zastupiteľstva sa končí zložením sľubu poslancov novozvoleného obecného zastupiteľstva. Aj podľa čl. I ústavného zákona č. 332/1998 Z. z. volebné obdobie poslancov obecných zastupiteľstiev zvolených vo voľbách 18. a 19. novembra 1994 sa končí dňom vykonania volieb do orgánov samosprávy obcí podľa čl. II. Keďže voľby do orgánov samosprávy obce Zeleneč v zmysle čl. II ústavného zákona sa 18. a 19. decembra 1998 nevykonali, je jednoznačné, že volebné obdobie poslancov Obecného zastupiteľstva v Zelenči uplynutím termínu 18. a 19. decembra 1998 neskončilo.

Z uvedených skutkových zistení a stanovísk ústavného súdu vyplýva jednoznačný záver o tom, že Obecné zastupiteľstvo obce Zeleneč **nesplnilo úlohu**, ktorá mu bola uložená v prílohe č. 2 rozhodnutia predsedu Národnej rady Slovenskej republiky č. 1/1999 Z. z. zo 4. januára 1999 o vyhlásení nových volieb do orgánov samosprávy obcí, t. j. do 4. februára 1999 neurčilo počet volebných obvodov a počet

poslancov, ktorí sa mali voliť v nových voľbách do orgánov samosprávy obcí 10. apríla 1999.

Pre úplnosť ústavný súd zaujal stanovisko k právnemu názoru navrhovateľa, podľa ktorého by pre prípad, že obecné zastupiteľstvo do 4. februára 1999 neprijme rozhodnutie o určení počtu volebných obvodov, ako ani počtu poslancov v nich volených, vzťahuje sa na nové voľby do orgánov samosprávy obcí dňa 10. apríla 1999 čl. V ústavného zákona č. 332/1998 Z. z. o predĺžení volebného obdobia orgánov samosprávy obcí zvolených vo voľbách v roku 1994.

V zmysle ustanovenia čl. V cit. ústavného zákona v prípade, že obecné zastupiteľstvo, mestské zastupiteľstvo alebo miestne zastupiteľstvo neurčí volebné obvody a počty poslancov, ktorí sa majú v nich zvoliť v lehote podľa čl. IV písm. a), uskutočnia sa voľby podľa volebných obvodov a s počtom poslancov v nich, ktoré boli určené pre voľby 18. a 19. novembra 1994; starosta obce (primátor) to bezodkladne zverejní spôsobom v mieste obvyklým.

Podľa čl. IV písm. a) cit. ústavného zákona sa na vykonanie volieb do orgánov samosprávy obcí podľa čl. II lehoty podľa zákona Slovenskej národnej rady č. 346/1990 Zb. o voľbách do orgánov samosprávy obcí v znení neskorších predpisov ustanovujú takto: lehota na určenie volebných obvodov, počtu poslancov, ktorí sa majú v nich zvoliť, a zverejnenie počtu obyvateľov obce (§ 9 ods. 3, § 16 ods. 9) je 40 dní.

Podľa čl. II cit. ústavného zákona sa voľby do orgánov samosprávy obcí vyhlásené rozhodnutím predsedu Národnej rady Slovenskej republiky č. 245/1998 Z. z. o vyhlásení volieb do orgánov samosprávy obcí na 13. a 14. novembra 1998 vykonajú 18. a 19. decembra 1998.

Z uvedenej citácie ustanovení čl. II, čl. IV písm. a) a čl. V ústavného zákona č. 332/1998 Z. z. je celkom jasné a jednoznačné, že tento osobitný režim spôsobu

určenia počtu volebných obvodov a počtu poslancov, ktorý tento ústavný zákon stanovuje, sa vzťahuje iba na voľby do orgánov samosprávy obcí v zmysle čl. II tohto ústavného zákona, teda iba na voľby, ktoré sa mali vykonať 18. a 19. decembra 1998. Takéto stanovisko zrejme zaujal aj predseda Národnej rady Slovenskej republiky vo svojom rozhodnutí o vyhlásení nových volieb do orgánov samosprávy obcí, ktoré bolo zverejnené pod č. 1/1999 Z. z., keďže stanovil v súlade s § 9 ods. 3 zákona č. 346/1990 Zb. v znení neskorších predpisov novú 65-dňovú lehotu na určenie volebných obvodov a počtu poslancov, ktorá sa končila dňa 4. februára 1999. Osobitný režim stanovený ústavným zákonom aj z logického hľadiska má zmysel iba v danom okamihu, kedy bolo treba operatívne zabezpečiť čo najskoršie vykonanie volieb v celoštátnom meradle. Preto sa zvolila metóda, pri ktorej určité právne skutočnosti súvisiace s prípravou volieb nastali za určitých podmienok ex constitutione. Nebolo dôvodu takýto osobitný spôsob úpravy vzťahovať aj na neskoršie voľby, ktoré sa už mohli uskutočniť podľa platného zákona, a nie v osobitnom režime ústavného zákona.

Po uvedenej analýze možno konštatovať, že pre voľby poslancov Obecného zastupiteľstva v obci Zeleneč dňa 10. apríla 1999 neboli vytvorené všetky základné zákonné predpoklady na ich legitímny priebeh. Nebolo totiž vydané rozhodnutie obecného zastupiteľstva v zmysle § 9 ods. 3 zákona č. 346/1990 Zb. v znení neskorších predpisov o počte volebných obvodov a počte poslancov v nich. Bez splnenia tejto podmienky sa voľby nemohli vykonať v súlade so zákonom.

Od nesplnenia tejto podmienky ako jedného zo základných predpokladov volieb do orgánu samosprávy obce Zeleneč sa potom odvíjal celý rad ďalších zistených pochybení a nedostatkov, ktoré potvrdzujú opodstatnenosť právneho názoru navrhovateľa na neplatnosť týchto volieb.

V zmysle ustanovenia čl. 30 ods. 4 Ústavy Slovenskej republiky občania majú za rovnakých podmienok prístup k voleným ... funkciám.

Z doterajšej judikatúry ústavného súdu vo volebných veciach vyplýva, že s výkonom ktoréhokoľvek zo základných práv alebo slobôd môže zákonodarca spájať určité podmienky alebo vyžadovať splnenie určitých predpokladov. Pokiaľ však splnenie takýchto podmienok alebo predpokladov má zabezpečiť štátny alebo iný orgán, žiadny oprávnený subjekt nesmie na svojom základnom práve alebo slobode utpieť akúkoľvek ujmu len preto, že ten, kto mu mal umožniť jeho výkon, zákonné podmienky alebo predpoklady späté s jeho výkonom buď vôbec nepoznal, alebo si ich zle vyložil, či dokonca aj po zistení, že k ich splneniu došlo, výkon základného práva alebo slobody neumožnil. Na uvedenom nemení nič to, že sa takéhoto konania dopustil orgán štátu, orgán územnej samosprávy alebo volebná komisia ako orgán verejnej správy (I. ÚS 2/99). Vzhľadom na uvedený právny názor ústavný súd konštatoval, že konaním, resp. nekonaním orgánu územnej samosprávy, t. j. Obecného zastupiteľstva obce Zeleneč, došlo k porušeniu základného práva zakotveného v ustanovení čl. 30 ods. 4 Ústavy Slovenskej republiky.

Porušenie tohto základného práva spočíva v tom, že ak by bol starosta konal v súlade so zákonom, mal prenechať kompetenciu určiť počet volebných obvodov a počet poslancov obecnému zastupiteľstvu. Len v takom prípade by bolo zákonne rozhodnuté, koľko poslancov sa bude voliť, či to bude 16 poslancov alebo 12 poslancov. Vychádzajúc z rozhodnutia Okresného súdu v Trnave sp. zn. S 12/98, ktorým sa uložila povinnosť zaregistrovať dve kandidátne listiny po 8 poslancoch, bolo namieste určiť 16 poslancov, a napokon i z posledných volieb v obci konaných v roku 1994, kedy sa volilo 16 poslancov, možno urobiť záver, že rozsah prístupu občanov obce Zeleneč k voleným funkciám sa nemal obmedzovať jedným volebným obvodom a počtom 12 poslancov, ale mali sa voliť 16 poslanci.

Z toho vyplýva, že zákonným počtom poslancov, ktorí sa mali voliť v roku 1998, kedy sa voľby nevykonali, resp. v roku 1999, kedy sa už voľby konali, mohlo byť 16 poslancov, a nie iba 12 poslancov. Možné obmedzenie počtu poslancov

o 4 poslanecké funkcie znamená podľa názoru ústavného súdu obmedzenie prístupu občanov obce Zeleneč k voleným funkciám bez zákonných a ústavných dôvodov. Toto obmedzenie je v priamej spojitosti s tým, že starosta obce 3. 2. 1999 sám, bez zákonného oprávnenia, určil na základe výsledkov nezákonného obecného referenda 12 poslaneckých mandátov, hoci tak mohlo rozhodnúť iba obecné zastupiteľstvo.

Na záver je potrebné poukázať na to, že na toto porušenie ústavnosti nemalo vplyv obecné referendum, ktoré sa uskutočnilo 28. 12. a 29. 12. 1998 a určilo iba 12 poslancov. Podľa zákona sa počty volebných obvodov a počet poslancov, ktorí sa majú voliť, neurčujú referendum, ale rozhodnutím obecného zastupiteľstva.

Podľa ustanovenia čl. 31 Ústavy Slovenskej republiky zákonná úprava všetkých politických práv a slobôd a jej výklad a používanie musia umožňovať a ochraňovať slobodnú súťaž politických síl v demokratickej spoločnosti.

Vo svojom rozhodnutí sp. zn. PL. ÚS 17/94 (ale aj PL. ÚS 19/94) ústavný súd konštatoval, že právomoc ústavného súdu ... vyhlásiť voľby za neplatné podľa § 63 ods. 1 zákona o ústavnom súde sa uplatní len vtedy, ak k porušeniu zákona dôjde spôsobom ovplyvňujúcim slobodnú súťaž politických síl v demokratickej spoločnosti. Na uplatnenie tohto oprávnenia ústavného súdu sa však vyžaduje hrubé alebo závažné porušenie, prípadne opätovné porušovanie zákonov upravujúcich prípravu a priebeh volieb. Keďže v prípade posudzovaných volieb k takému hrubému a závažnému porušeniu zákona došlo, ústavný súd v súlade s vyššie uvedeným názorom konštatuje, že pri voľbe poslancov do Obecného zastupiteľstva v obci Zeleneč došlo aj k porušeniu princípu zakotveného v čl. 31 Ústavy Slovenskej republiky, t. j. že nebola umožnená slobodná súťaž politických síl v demokratickej spoločnosti.

Obmedzenie slobodnej súťaže politických síl podľa ústavného súdu nie je len v tom, že sa určil nižší počet volených poslancov, než to mohlo prichádzať do úvahy pri dodržaní zákona a súdneho rozhodnutia, ale aj v tom, že preukázateľne pod vplyvom tejto nezákonnosti kandidáti navrhovateľa rezignovali na kandidatúry

v obecných voľbách, čo potvrdzuje obsah ich písomných podaní. K obmedzeniu slobodnej súťaže politických síl totiž môže dôjsť aj pôsobením činiteľov, ktoré vo svojom súhrne znamenajú zúženie priestoru na uplatnenie pasívneho volebného práva pre kandidátov politických strán alebo politických hnutí, prípadne ich koalícií. Takými činiteľmi boli nezákonné obecné referendum, nezákonné oznámenie starostu z 3. 2. 1999 o počte volených poslancov a napokon aj rozhodnutie súdu, ktorým sa zaregistrovala len jedna z dvoch kandidátnych listín, hoci pôvodne ten istý súd zaregistroval obe kandidátne listiny (uznesenie S 12/98 Okresného súdu v Trnave).

Ústavný súd vychádzajúc z uvedených stanovísk a zistení dospel k záveru, že pri voľbách do Obecného zastupiteľstva obce Zeleneč konaných 10. apríla 1999 došlo k porušeniu § 9 ods. 3 zákona č. 346/1990 Zb. o voľbách do orgánov samosprávy obcí v znení neskorších predpisov v spojení s rozhodnutím predsedu Národnej rady Slovenskej republiky č. 1/1999 Z. z. zo 4. januára 1999, príloha č. 2, ako aj k porušeniu čl. 30 ods. 4 a čl. 31 Ústavy Slovenskej republiky, **a preto vyhlásil tieto voľby za neplatné.**

Ústavný súd dospel zároveň k záveru, že požiadavka navrhovateľa na zrušenie výsledku volieb v celom rozsahu nie je dôvodná. Takýto výrok by prichádzal do úvahy iba vtedy, keby boli voľby inak platné a iba vyhlásený výsledok by nebol správny.

Z dikcie ustanovenia § 63 ods. 1 zákona o ústavnom súde vyplýva, že ústavný súd môže vyhlásiť voľby za neplatné (písm. a) cit. ustanovenia), zrušiť napadnutý výsledok volieb (písm. b) cit. ustanovenia), resp. zrušiť rozhodnutie volebnej komisie a vyhlásiť za zvoleného toho, kto bol riadne zvolený (písm. c) cit. ustanovenia). Výrok o neplatnosti volieb ako celku podľa § 63 ods. 1 písm. a) zákona o ústavnom súde vylučuje podľa právneho názoru ústavného súdu rozhodnúť vo veci tých istých volieb podľa ustanovenia § 63 ods. 1 písm. b) cit. zákona, t. j. zrušiť napadnutý výsledok volieb. Obdobný záver platí aj vo vzťahu k písm. c) citovaného ustanovenia zákona o ústavnom súde.

V prípade posudzovanej volebnej sťažnosti ústavný súd rozhodol o neplatnosti voľby poslancov do Obecného zastupiteľstva obce Zeleneč konaných 10. apríla 1999, a preto volebnú sťažnosť v časti, v ktorej sa navrhovateľ domáhal zrušenia výsledku týchto volieb, v zmysle ustanovenia § 63 ods. 1 písm. d) zákona o ústavnom súde zamietol.

Pri takomto právnom názore ústavný súd nepovažoval za potrebné zaoberať sa aj ostatnými námietkami, ktoré navrhovateľ uviedol v návrhu.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 7. marca 2000

Ján Mazák, v. r.
predseda pléna Ústavného súdu
Slovenskej republiky